

LETT OG LEKKER PERGOLA

Når plantene vokser og danner et tett grønt tak, vil pergolaen **skape en hyggelok over terrassen**. Ofte bygges en pergola av tykke stolper. Her lager vi taket av spinklere materialer, og vi gjør oss flid for å unngå å bruke beslag, slik at resultatet blir så lekkert som mulig.

Hagen vil se mer frodig ut, og du får en ekstra hyggelok, hvis du bygger en pergola. Det gir klatreplantene noe å klatre opp på, slik at de kan danne et tett, grønt tak.

Under sydlige himmelstrøk brukes en pergola normalt til å skape en skyggefull plass. Det er også målet med den vi lager her. Når solen står lavt, vil de dype sperrene danne litt skygge. Når klatreplantene får store grønne blader, vil de – med tiden –

danne et tett grønt tak over den nye terrassen som skal anlegges under.

Når du skal bygge en pergola, er det viktig å tenke på høyden. Klatreplantene vil ikke bare vokse på taket – de vil også henge litt ned. Du bør derfor bygge med ekstra høyde.

På pergolaen vi bygger her, er høyden cirka 240 cm. Avstanden mellom sperrene i taket er normalt mellom 30 og 60 cm. Her passet det best med en avstand på 38,4 cm. □

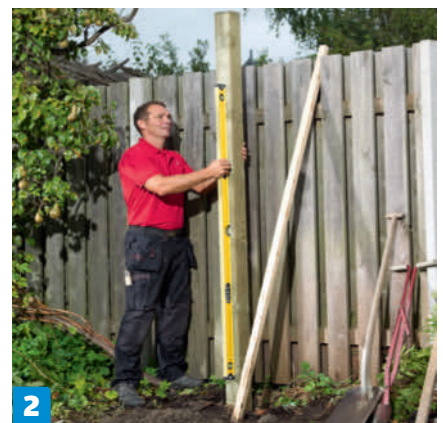
Stolpene settes i bakken

Her skal pergolaen bygges i et hjørne. Gavlen på huset og gjerdet mot naboen danner en naturlig krok til en terrasse med levende tak. Her trenger vi derfor bare å sette to stolper i bakken. Skal du bruke flere stolper, er fremgangsmåten den samme.

Husveggen og gjerdet vil sjelden danne en rett vinkel – det gjør de heller ikke her. Vi velger å la pergolaen følge gjerdet, fordi vi synes det blir penest når vi senere skal legge stein. For å få stolpene riktig plassert, lager vi oss en stor byggevinkel.

Arealet ryddes, så vi kan komme til for å bygge. Det står en stor klatreplante der. Den løfter vi forsiktig vekk, for den skal senere vokse og danne et grønt tak.

Første stolpe graves ned i frostfri dybde, og vi sjekker at den står rett. Til en pergola trenger ikke stolpene å støpes fast, så vi stamper bare jorden med en lekt, etter hvert som vi fyller jord i hullet.

VANSKELIGHETSGRAD

Å bygge en pergola hører til blant de enklere oppgavene. Den kan bygges med vanlig verktøy.

LETT

VANSKELIG

TIDSFORBRUK

Den kan bygges på en dag.

PRIS

En pergola i denne størrelsen kan bygges for cirka 3000 kroner.

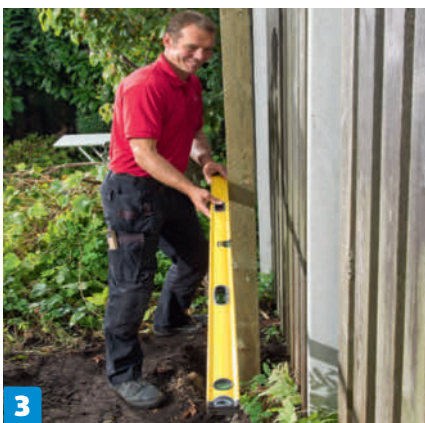
MATERIALER

- 98 x 98 mm trykkimpregner furu (til stolper).
- 48 x 123 mm trykkimpr. furu (til sperrer i og veggsvill).
- 48 x 148 mm trykkimpr. furu (til front, bakside og en side).
- Skruer: 5 x 90 mm og 6 x 120 mm.
- Eventuelle murplugg.
- Eventuell grunning og maling.

SPESIALVERKTØY

- Hullspade eller jordbor

3

Stolpefronten bør stå parallelt med gjerdet. Vi bruker et langt vater for å sjekke. Avstanden mellom vateret og gjerdet bør være den samme i begge ender. Ellers må stolpen vris litt.

4

Den andre stolpen graves ned, jorden rundt den stamper, og vi sjekker at stolpen står rett. For å plassere stolpen, lager vi en byggevinkel (se tekst og bilder om byggevinkler på neste side).

TIPS

Sjekk hvor skjev stolpen er.

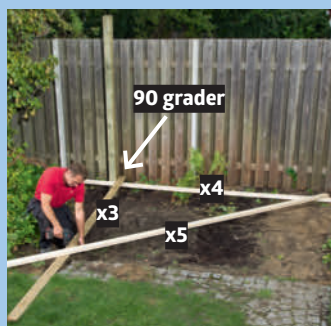
Alle lange stolper krummer seg – litt eller mye. Henter du stolpene selv, kan du sjekke krummingen før du plukker ut dem du vil kjøpe. På arbeidsplassen kan du sørge for at de krummer samme vei. Det er penest, og enklest å jobbe med.

SLIK LAGER DU EN STOR BYGGEVINKEL

Uansett om du skal bygge uthus eller pergola, får du bruk for en stor byggevinkel, så **du kan bygge med rette vinkler**.

Du skal bygge et eller annet i hagen med rette vinkler. Men hvordan gjør du det? Du lager deg en stor trekant! Hvis lengden på sidene i trekanten er i forholdet 3-4-5, så vil trekanten være rettvinklet (90 grader). Du kan velge et hvilket som helst tall, og gange det med 3, 4 og 5. Da vil du komme frem til en rett vinkel.

Vi måler ut fra siden på stolpen.

På første bein måler vi 3 x 80 cm ut. De andre beina skal altså være 4 x 80 og 5 x 80 cm. Trekanten festes midlertidig med en skrue i to av hjørnene.

De to beina dreies på plass. Når de tre målene passer, festes det siste hjørnet. Deretter setter vi en skrue til i alle hjørner. Nå er vinkelen rett og stabil, og stolpe nummer to kan plasseres.

Veggsvill festes på husveggen

På husveggen setter vi en svill, som skal bære de to langsiden. Vi bruker 48 x 123 mm trykkimpregnert furu, som vi fant i lengder opptil 540 cm. Derfor bygger vi pergolaen 270 cm dyp – da utnytter vi materialene maksimalt. For å unngå store vinkelbeslag, lager vi et hakk i begge ender av svillen, som de to langsiden kan legges ned i. Vi fester svillen til husveggen med 6 x 120 mm skruer.

Vi lager hakk i begge ender av svillen.

Begge skal passe i hakkene vi senere lager på langsiden, slik at de går 48 mm (treets tykkelse) inn fra enden og 60 mm ned fra overkant på svillen.

Svillen festes til veggen. Vi setter skruer for hver 40-50 cm. **TIPS:** Legg strimler av murpapp mellom veggen og svillen ved alle festene. Da får du litt lufting, som gjør at vann renner bort og fukt tørker.

Svillen til veggen kappes på mål. Her skal den være 270 cm lang. Vi bruker en kapp-/gjærsag, fordi det gir det peneste snittet, men du kan fint også bruke en hånndsag til oppgaven.

Svillen settes i den høyden du ønsker "taket" skal være. Inn mot gjerdet skal svillen sitte med samme avstand til gjerdet som stolpen i motsatt side. Utover det skal veggsvillen bare sitte vannrett.

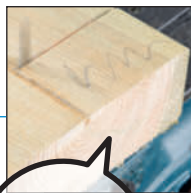
Gode klatreplanter til pergolaen.

På pergolaen vi bygger her, skal en vinplante klatre opp og danne et grønt tak. Det er ikke alle som har klima til det, og foretrekker du heller et blomstrende tak, kan både blåregn og klematis fint dekke et tak på denne størrelsen. Det samme kan flere roser – for eksempel "Lykkefund" eller "New Dawn"-roser. Vil du bare ha et grønt tak uten andre farger, er en humlesort et godt alternativ.

Taket bygges

Nå kan vi sette tre sider på pergolaen. De skal sitte i samme høyde som svillen på husveggen, så her får vi bruk for et langt vater. Før sidene skrues fast, skal stolpene kappes til i høyden, og det skal lages hakk, slik at sidene ikke bare hviler på skruer, men understøttes av stolpene. Vi forborer til alle skruer.

På pergolaens fremside sager vi ut et hakk på 48 x 60 mm.

1

Vi spenner en tvinge på stolpen. Den kan støtte fremsiden på pergolaen, mens vi sørger for at siden er i vater. I den andre enden hviler bjelken på svillen vi satte på husveggen (hakk i hakk).

2

Stolpen støttes med en skråstiver.

Det er nødvendig, fordi vi skal kappe en bit av toppen på stolpen. Vi sjekker at stolpen står helt loddrett.

Toppen av stolpen kappes med en vinkel på 15°, slik at vann kan renne av.

3

På stolpens ytterside skal vi lage et hakk, som langsiden på pergolaens front kan hvile på. Hakket skal være 48 x 125 mm.

4

Kortsiden skrues fast. Endeveden dekkes av langsiden i fronten. Bjelken på fremsiden skrues fast med fire 5 x 90 mm skruer fra baksiden av stolpen.

5

Sperrene fordeles, så alle avstander er like store. Her landet avstanden på 38,4 cm, fra sentrum til sentrum. Sperrene skrues fast med 6 x 120 mm skruer.

En lekt som er spent fast med to tvinger, støtter sperrene til de er skrudd fast.

I venstre side er det kun skjøten mellom stolpen og den fremste bjelken som er synlig.

Nå kan klatreplanten forsiktig løftes på plass på oversiden av sperrene. Dermed er pergolaen ferdig.

I høyre side er skjøten mellom veggsvillen og bjelken synlig.